

På fellestur

Av SISSEL WAAGBØ

Vi slet oss opp Bjøråskaret. Regnet silte og gjorde stien om til en bekk, glatt og sleip. En bekk sildret langs nakken min og skoene surklet. Fortroppen var allerede kommet over den siste kneika, mens vi i baktroppen tok det med ro. Folk var i forbausende godt humør, selv om andre dagen på fellestur ikke hadde fått det godværet som var ønsket. Innerdalen i sol er praktfullt. Nå lå hele dalen inntullet i tåke og lave regnskyer. Ikke så verst stemningsfullt det heller forresten.

Ura flatet ut, og vi kunne ta oss en velfortjent hvil etter 2-3 timers motbakke. Regnet hadde gitt seg, og det var bevegelse i skylaget. Sola gløttet fram, og Innerdalens fantastiske natur kom til sin rett. Tårnfjellet, Skarfjellet, Trolla og den frodige dalen. Vi fikk igjen for motbakkeslitet. Rasten ble lang, finværet skulle nytes så lenge det varte.

Vi var på fellestur. En gjeng med forskjellig mennesker. Unge og eldre, gifte par og enslige. Noen var gamle fjelltravere og var vant til fjellivet lenge før turlederne så dagens lys. De var med for å bli kjent med nye mennesker, og kanskje for å se nye områder. Andre hadde ikke så mye erfaring med å gå lengre fjellturer, og ønsket å være med på en ledet tur.

Nå forsvant sola bak tåka som kom sigende, og alle fikk det travelt med å få på seg tørre og varme klær. Sikten forsvant fort, men de røde merkingene og stien var ikke vanskelig å følge. Snart begynte det å gå nedover mot Todalen. Vi skulle ned til selvbetjeningskvartret på Kårvatn. Sikten bedret seg, og vi kunne se nedover dalen og ut til fjorden. Furuskogen med mektige og fotogene trær, mange trollskog-bilder ble tatt.

Denne turen var en utvidet helgetur, og lagt til Vest-Trollheimen. På selvbetjeningshyttene måtte vi etter dagens tur varte opp oss selv med matlaging og oppvask. Når alle hjalp til ble ikke det noe problem. Mat fant vi på hyttene, og de selvutpekte kokkene tok det som en utfordring å lage utsøkte retter av boksmaten.

I fjellet blir man virkelig kjent med hverandre. Fellesskapet blir betydningsfullt og viktig. Man får anledning til å snakke, eller hvis man vil, være i fred med sine egne tanker. Fjellet gir en frihetsfølelse,

samtidig som det er krevende. Hverdagens mas blir glemt i nuet. For meg er dette den avkobling jeg trenger, harmonien og freden i fjellet kan ikke beskrives, den må oppleves. Turglede — er for meg et ord som dekker det meste.

Er det nedverdiggende å dra på fellestur?

Allerede i 1932 ble det skrevet en artikkel i TT-årboka med temaet "Er det nedverdiggende å dra på fellestur?" Her skriver "Gnist" at det er mange utlendinger som later til å tro "at nordmennene kom til verden med en slags hinne mellom tærne som senere vokste og utviklet sig til ski..." og "...at det er noe av den samme overtro som dikterer den innstilling som mange har overfor Turistforeningens glimrende tiltak, fellesturene".

På den tid arrangerte TT mange forskjellig typer turer. Båtturer til Tautra og Fosen, bussturer til Røros og Tydalen og dagsskiturer. Arrangementene samlet ikke sjelden 2-300 deltagere, og alle var med, unge som eldre.

Fellesturene har endret karakter i årene som har gått. Dagens turer går som regel fra hytte til hytte i TTs eget rutenett i Sylene eller i Trollheimen, og noen turer kan ha preg av tematurer. Spesielt vårturen med "fjellplanter og fugleliv til Kongsvoll og Gjevilvatnet" har samlet mange deltagere.

Men nå som før later det til at noen har en del vrangforestillinger når det gjelder fellesturer. Når jeg overfor enkelte antyder at fellesturene muligens er et fint tilbud for dem, sender de meg et blick som sier "så dypt kan jeg ikke synke" eller "det får være grenser for hva jeg nedlater meg til".

Trondhjems Turistforenings fellesturer er for ALLE — enten du er gammel travet eller aldri har vært i fjellet tidligere. På de fleste turene finnes begge kategorier i skjønn forening. De gamle traverne lærer "ferskingene" å nyte tilværelsen, stresse ned og glemme hverdagen. Alle er like velkomne i fellesskapet, selv om bakgrunnen er forskjellig. Det er kanskje dette som er spennende med fellesturer, at en gruppe mennesker blir tilfeldig sammensatt og skal være i fjellet sammen i flere dager.

Ingen tvil: Ei gruppe på fellestur i «spredt orden».
ERIK STABELL

I årboka fra 1984 skriver Karl H. Brox:
 ”Å øke bruken av hyttene og å spre informasjon om det vi driver med er styrets og administrasjonens viktigste oppgave i tiden fremover. Vi er nemlig overbevist om at vårt tilbud er godt, og at folk ikke engang er så opptatt av været, dersom de bare blir kjent med hva fjellferie egentlig er”.

Jeg tror man finner alle slags mennesker (alder, kjønn, sosial status, utdanningsbakgrunn o.l.) i fjellet. Men dessverre har det blitt slik at hovedtyngden av dem som benytter turistforeningens tilbud er akademikere. Hvorfor er det slik? Kanskje fordi akademikere og innflytelsesrike personer har dominert i turistforeningens styre og stell fra starten av, og skapt et miljø som akademikere og likesinnede føler seg hjemme i?

Det bør være en målsetting for Turistforeningen å nå nye brukergrupper, en måte er å få større interesse for fellesturene. Siden 1984 har det vært satset mye på fellesturer, og programmet har blitt både fyldig og variert. Jeg tror også at turistforeningen tildels har lyktes i å nå nye brukergrupper. Annonsering og notis på ”bysida” i Adressa gjør at flere får kjennskap til turene.

Hva kreves av turdeltagerne?
 Fellesturene er for *alle*, men du må selv finne hvilken tur som passer best for deg. Turprogrammet er variert med lange skiturer, pensjonistturer, tematurer, toppturer og sommerturer. Hver tur er beskrevet slik at du kan finne ut om den er tung eller lett. Turer som går fra hytte til hytte krever at du har rørt deg såpass at du klarer å gå ute en hel dag. Er du normalt aktiv, trenger du ikke være redd for å bli med på en av de lettere turene. Senere, når du vet mer hva som kreves, kan de bli med på en mer krevende tur.

- Turdeltagers ansvar og oppgaver:**
- * Vurdere fysiske og psykiske forutsetninger, og velge tur utfra det.
 - * Kontakt TT-kontoret eller turleder hvis du har noen spørsmål.
 - * Påmelding skjer til TT-kontoret.
 - * Ta med nødvendig klær og utstyr (kart & kompass er obligatorisk).
 - * Ta hensyn til de andre deltagerne under turen.
 - * Ta sin del av fellesoppgavene.
 - * Følge turleders anvisninger.
 - * Godt humør.

Turledere på TTs fellesturer er frivillige og ubetalte. De fleste turlederne er enten gamle, aktive TT-travere, eller rekruttert fra Fjellsportgruppa i TT. Turleders hovedoppgave på turen er å forsøke å skape et sosialt miljø og sørge for at alle føler seg vel. Dessuten skal turleder være en trygghet og kunne takle vanskelige og uforutsette situasjoner.

- Turleders ansvar og oppgaver:**
- * Sosialt — sørge for at alle får en vellykket tur.
 - * Trygghet — ta de riktige beslutninger.
 - * Ha kjennskap til området og omgivelsene.
 - * Sørge for orienteringen og veivalg.
 - * Organisering/kontakt med vertskapet på hyttene.

Bli glad i naturen

Det er viktig i Turistforeningens arbeid å få folk til å bli glad i naturen. Man må oppleve naturen for å forstå hvor mektig, men samtidig hvor sårbar den er. Naturen skal brukes — ikke forbrukes.

Jeg har prøvd i denne artikkelen å fjerne en del myter rundt turistforeningens fellesturer. En myte vil jeg ikke fjerne:

Mennesker i fjellet er hyggelige mennesker!

Bli hyggelig du også — bli med på FELLESTUR.

Omstridt tamreindrift

Av ODDVAR VALSTAD

Turistene kom til Trollheimen for 100 år siden. Det samme gjorde også forfedrene til samene som idag driver med tamrein i området, familiene Kant og Renander. Fotturismen og reindriftnæringen har utviklet seg side om side i fredelig sameksistens i disse årene. Reinsflokkene har vært populære innslag for fjellvandrerne i denne storslagne og særegne fjellheimen. Men slett ikke alle har sett med like blide øyne på tamreinen.

Allerede fra første stund oppsto det et motsetningsforhold mellom enkelte grunneiere og samene. Det har til tider hersket rene krigsstemningen. Bøndene har gang på gang krevd «inntrengerne» og deres hjord fjernet. Resultatet av denne 100 år lange konflikten er at myndighetene nå krever eksproprietert tamreinbeite av grunneiere som ikke er villige til å inngå frivillige beiteavtaler.

Det vil ennå ta år før denne ekspropriasjonssaken er ute av verden. Den er komplisert og følelsesladet — den første i sitt slag i norsk rettshistorie.

Hvorom allting er. Fotturistene i Trollheimen vil, hvis lykken står dem bi, fortsatt kunne nyte synet av tamrein. Både enkeltvis og i større og mindre flokker. I første omgang fra kalvingstiden i midten av mai og til oppunder jul. Vinters tid har samene av hensyn til mangel på tilstrekkelig vinterbeite i Trollheimen forpliktet seg til å la reinen gå i Igelfjell/Grefstadfjellområdet.

Skriftlige kilder forteller at det var samer i Trollheimen allerede på 1600-tallet. I 1685 foretok den dansk-norske kongen, Christian V, en reise i Norge. Av den offisielle reisebeskrivelsen fremgår det at han under oppholdet i Oppdal møtte et eldre samepar ”med et Rensdyr som de medførte til at sælge om Morgenens”.

Året etterpå forteller Niels Find i en vitneforklaring på tinget på Ranum i Oppdal at han og hans familie hadde kommet til Trollheimen for ett år siden. De bodde i telt og hytter oppe i fjellet. Deres beskjeftigelse besto i å berede skinn og lage skinnfeller til godtfolk.

På 1700-tallet fikk Povel Resen i oppdrag av kongen å undersøke de kirkelige og politiske forhold i Finnmark. I innberetningen, datert